

TÌM HIỂU NGUYÊN NHÂN THẮNG LỢI CỦA QUÁ TRÌNH THỐNG NHẤT NƯỚC ĐỨC 1848-1871

Nguyễn Mậu Hùng

Trường Đại học Khoa học, Đại học Huế

Tóm tắt: Có nhiều nguyên nhân chủ quan và khách quan khác nhau dẫn đến thành công của quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX. Tuy nhiên, về cơ bản tất cả đều thống nhất rằng Vương quốc Phổ đóng một vai trò chủ đạo và then chốt trong suốt quá trình lịch sử lâu dài và phức tạp này. Sự vượt trội về sức mạnh kinh tế và quân sự cũng như các chiến lược phát triển hợp thời đại đã đưa Phổ lên vị trí lãnh đạo thế giới nói tiếng Đức nói chung và quá trình thống nhất nước Đức 1848-1871 nói riêng. Mặc dù vậy, sự xuất hiện và tài thao lược của Bismarck cũng như sự suy yếu của Áo cũng góp phần không nhỏ vào thành công của quá trình thống nhất nước Đức theo con đường của Phổ giữa thế kỷ XIX.

Từ khóa: Quá trình thống nhất nước Đức, Vương quốc Phổ, thế giới nói tiếng Đức, Bismarck, con đường của Phổ.

1. Đặt vấn đề

Vấn đề nước Đức thế kỷ XIX là một vấn đề vừa mang tính giai cấp và dân tộc nhưng đồng thời lại mang tính quốc tế và thời đại. Thắng lợi của quá trình thống nhất nước Đức 1848-1871, đến từ một loạt các nhân tố chủ quan và khách quan khác nhau. Tuy nhiên, vấn đề đặt ra là tại sao quá trình thống nhất nước Đức đã được bắt đầu từ trước đó rất lâu, nhưng không thể giải quyết thành công, mà phải đợi đến lúc diễn ra Chiến tranh Pháp-Phổ 1870-1871 và Công xã Paris năm 1871? Một số người cho rằng vấn đề nước Đức chưa thể giải quyết thành công cho đến hết cuộc Cách mạng 1848-1849 là vì chưa thể xác định được một thế lực lãnh đạo dứt khoát cho thực tiễn cách mạng, mặc dù trong thực tế xuất hiện rất nhiều nhân tố muốn đảm đương sứ mệnh lãnh đạo quá trình thống nhất nước Đức. Một số người cho rằng quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX chưa thể thành công chừng nào vẫn còn thiếu các nhân tố chủ đạo như sự xuất hiện của Otto von Bismarck ở bên trong và sự khủng hoảng của người láng giềng khổng lồ trực tiếp phía Tây. Đây là một vấn đề đã nhận được sự quan tâm của giới học giả cả trong lẫn ngoài nước ở những chừng mực nhất định, nhưng cho đến nay vẫn chưa thể tìm được tiếng nói chung. Trên cơ sở sử dụng các phương pháp so sánh, miêu tả, quy nạp, tổng hợp, định lượng, và định

tính, bài viết này phân tích và giới thiệu một số nguyên nhân cơ bản dẫn đến thành công của quá trình thống nhất nước Đức 1848-1871.

2. Nguyên nhân thắng lợi của quá trình thống nhất nước Đức

Vấn đề nước Đức nói chung cũng như quá trình thống nhất nước Đức thế kỷ XIX nói riêng đã được đặt ra bằng nhiều hình thức và mức độ khác nhau trước đó rất lâu. Một phần của vấn đề này xuất phát từ các xu hướng phát triển mang tính tất yếu trên con đường tiến lên hiện đại của nhân loại mà các nước tư bản ở phía Tây cộng đồng các cư dân nói tiếng Đức ở Trung Âu lúc bấy giờ đã thực hiện thành công. Làn sóng cách mạng chung đó tất nhiên cũng ảnh hưởng không nhỏ đến xu hướng phát triển của các vương triều phong kiến Trung Âu đương thời, nhưng chính các nhu cầu thực tiễn ở bên trong của cộng đồng các cư dân nói tiếng Đức mới là động lực chủ yếu và nhân tố quyết định cho mọi thành công cũng như thất bại trong quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX. Đó chính là các diễn biến cầu thành nhân tố chủ quan cũng như điều kiện khách quan dẫn đến thắng lợi của quá trình thống nhất nước Đức 1848-1871.

2.1. Nhân tố chủ quan

Các nhân tố chủ quan đóng một vai trò then chốt trong quá trình giải quyết vấn đề nước

Đức thế kỷ XIX nói chung cũng như hoàn thành thống nhất nước Đức 1848-1871 nói riêng. Các nhân tố chủ quan này có thể kể đến từ các cấp độ vi mô như tầm quan trọng và vai trò của các cá nhân kiệt xuất trong những thời điểm quyết định có khả năng đưa ra các quyết định có tính chất quyết định để xoay chuyển cục diện tình hình cho đến các thể chế trung gian tham gia góp phần tạo nên một nước Đức thống nhất vào năm 1871 hay chính bản thân vai trò của chủ thể lãnh đạo quá trình này là Vương quốc Phổ. Tuy nhiên, trong khuôn khổ của mục này, chúng tôi chỉ phân tích và giới thiệu ba nhân tố có ảnh hưởng quyết định và tác động trực tiếp đến quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX.

Trước hết, có thể khẳng định rằng không có sự thay đổi nào trên lĩnh vực kinh tế lẫn sự phát triển của tình hình ngoại giao có thể mang đến thống nhất nếu không có *Bismarck*. Ông hiểu sự thay đổi vị trí của Phổ năm 1862 và có thể tận dụng cơ hội để theo đuổi mục tiêu thống nhất Đức theo con đường của Phổ đồng thời bảo vệ quyền lực của Nhà vua và Giới quý tộc. Tuy nhiên, vấn đề là tại sao nước Đức đã giải quyết thành công vấn đề thống nhất những năm đầu Bismarck lên cầm quyền ở Phổ 1862-1871 mà trước đó không thể?

Nhiều người tin rằng quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX có thể đã không diễn ra thành công như vậy nếu thiếu vai trò của Bismarck. Giới nghiên cứu truyền thống thừa nhận Bismarck không chỉ là người đã hoàn thành sứ mệnh thống nhất nước Đức qua ba cuộc chiến tranh với Đan Mạch, Pháp, và Áo, mà còn chịu trách nhiệm cho sự thống nhất Đức 1848-1871. Tầm quan trọng của Bismarck trong quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ

XIX là không thể chối cãi. Ông đã thành công vì ông hiểu rằng việc sử dụng các lực lượng vũ trang chỉ là một biện pháp bổ sung nhưng không thể khác được cho các chiến lược ngoại giao. Ông được xem là kiến trúc sư chính của quá trình thống nhất Đức thông qua các chiến lược ngoại giao khôn khéo, các liên minh bí mật, một đội quân thiện chiến, và một loạt các cuộc chiến tranh đã được tính toán kỹ lưỡng chống lại các nước láng giềng ở châu Âu để tạo ra đế chế thứ hai của Đức trong lịch sử [3].

Thực tế chứng minh rằng chính bản thân Otto von Bismarck đã tự khẳng định mình là một nhà chiến lược xuất sắc đằng sau quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX. Điều này có nghĩa là không còn nghi ngờ gì nữa về vai trò đích thực và có tính chất quyết định của Bismarck trong quá trình thống nhất nước Đức 1848-1871, nhưng tất nhiên cũng cần phải để ý đúng mức đến tầm quan trọng không thể chối bỏ của các yếu tố khác có ảnh hưởng đến quá trình này như giấc mơ của Bismarck, sức mạnh kinh tế và quân sự của Phổ, Liên minh thuế quan, chủ nghĩa dân tộc Đức, hoàn cảnh lịch sử, sự phân chia quyền lực đương thời, ảnh hưởng của các nhà lãnh đạo khác như Albrecht von Roon và Helmuth von Moltke [2].

Ví dụ trên phương diện sức mạng tài chính và quân sự của Phổ, năm 1867, tổng thu ngân sách của Vương quốc Phổ đạt 169.066.773 Taler.¹ Trung bình mỗi người dân phải đóng 3,1 Taler tiền thuế. Năm 1863, tổng thu ngân sách của Vương quốc Hanover đạt 19.936.300 Taler và trung bình mỗi người dân phải đóng 3,9 Taler tiền thuế. Cùng năm Hessen-Kassel thu 4.678.000 Taler, Công quốc Nassau 3.026.800 Taler, Frankfurt am Main 1.473.000 Taler và mỗi người dân của các nước này lần lượt phải

1 **Taler** là một trong số rất nhiều đơn vị tiền tệ của các nhà nước Đức giữa thế kỷ XIX. Năm 1815, 24½ Gulden tương đương với 60 Kreuzer và 105 Kreuzer tương đương với một Taler và từ năm 1818 một Taler tương đương với 102 Kreuzer. Tuy nhiên, một khi chính phủ công quốc tiến hành các hoạt động kinh doanh, họ thường tính theo cách 105 Kreuzer cho một Taler. Năm 1826, một Taler giảm xuống còn 104 Kreuzer và cuối cùng 105 Kreuzer một lần nữa năm 1832. Trong hợp đồng của Liên minh thuế quan ngày 10 tháng 12 năm 1835, 4 Talers có thể đổi được 7 Gulden. Năm 1837, các nhà nước miền Nam nước Đức thống nhất hệ thống 24½ Gulden trong thoả thuận tiền xu Dresdener. 14 Talers có thể đổi được 24½ Gulden trong tất cả các nhà nước Đức đương thời [4, tr. 42].

đóng 2,7, 3, 13,3 Taler tiền thuế cùng năm [6, tr. 3, 4].

Tiếp đến, đó là sự phát triển không ngừng của *sức mạnh quân sự của Phổ*. Năm 1864, Vương quốc Phổ có cả thảy 222,029 người phục vụ trong quân đội, chiếm tỷ lệ 1,2% dân số, nhưng Vương quốc Hanover chỉ có 26.758 quân, Hessen-Kassel 12.856, Công quốc Nassau 5.495, Frankfurt am Main 895 quân [6, tr. 3]. Thành công của quá trình thống nhất nước Đức chủ yếu được quyết định và diễn ra trên chiến trường. Đó thực chất là quá trình Phổ hoá nước Đức bằng các biện pháp độc đoán thông qua các cuộc chiến tranh như: cuộc chiến tranh với Đan Mạch năm 1864, với Áo năm 1866, sự ra đời của Liên bang Bắc Đức năm 1867, cuộc chiến tranh với Pháp năm 1870-1871, và kết thúc là sự ra đời của Đế chế Đức năm 1871. Cả ba cuộc chiến tranh đều diễn ra trong thập niên đầu tiên của thời kỳ Bismarck nắm quyền lãnh đạo hành pháp ở Vương quốc Phổ [5, tr. 7], những năm 1860, nhưng nền tảng cho quá trình thống nhất đã đạt được ở những mức độ khác nhau trước khi Bismarck lên nắm quyền.

Sức mạnh tổng hợp của Phổ cũng là một yếu tố chủ đạo quyết định thành công của quá trình thống nhất nước Đức 1848-1871. Quyền lực của Phổ trên phương diện kinh tế và chính trị ngày càng gia tăng và điều này làm cho nó có thể hiện thực hoá phương án tiêu Đức theo con đường của Phổ chỉ trong vòng chưa đầy một thập kỷ sau khi Bismarck được đưa lên làm Thủ tướng vương quốc này năm 1862. Sự tăng trưởng của kinh tế Phổ là một điều kiện tối cần thiết và có ý nghĩa quyết định đối với quá trình thống nhất Đức giữa thế kỷ XIX. Với sự gia tăng của ngân sách thuế để trang trải tốt hơn cho các chi phí quân sự, Bismarck có điều kiện để tiến hành các cuộc chiến tranh liên tục mà không cần phải quá

bận tâm đến các vấn đề tài chính như các đối thủ của ông. Sự phát triển ngày càng mạnh mẽ của các ngành công nghiệp than, sắt, và thép cũng như sự ra đời của hệ thống đường sắt hiện đại đã tạo điều kiện cho sự phát triển của một nền kinh tế chiến tranh thành công. Yếu tố kinh tế, chính vì thế, đóng một vai trò quan trọng trong sự phát triển của sức mạnh quân sự của Phổ mà Bismarck đã tận dụng một cách thành công trong các cuộc chiến tranh thống nhất nước Đức 1864-1871.

Một thể chế quan trọng khác trong quá trình thống nhất các nhà nước tiểu bang Đức giữa thế kỷ XIX, đặc biệt đã góp phần tạo nên một sự thống nhất về kinh tế từ đầu, chính là *Liên minh thuế quan*. Từ chỗ chỉ là một liên minh thuế quan của Phổ năm 1818, nó biến thành một Liên minh thuế quan của các nhà nước ở miền Bắc nước Đức năm 1834. Trong các thập kỷ tiếp theo, các nhà nước nói tiếng Đức khác đã lần lượt tự nguyện gia nhập liên minh này để biến nó trở thành một dạng tiền thân của thị trường chung châu Âu² ngày nay dưới sự lãnh đạo của Phổ [1, tr. 106]. Liên minh thuế quan này đã giảm bớt các rào cản của chủ nghĩa bảo hộ giữa các nhà nước thành viên của Liên bang Đức 1815-1866 và làm cho việc vận chuyển hàng hoá qua biên giới trở nên dễ dàng hơn cũng như ít tốn kém hơn. Điều này đặc biệt quan trọng đối với các trung tâm công nghiệp mới nổi, phần lớn tọa lạc ở thung lũng Rhineland, Saar và Ruhr ở phía Tây Vương quốc Phổ gần với Pháp, Anh, và Hà Lan [7, tr. 466].

Như vậy, có nhiều nhân tố khác nhau ảnh hưởng một cách trực tiếp và chủ động đến thành công của quá trình thống nhất nước Đức 1848-1871 nói riêng và việc giải quyết vấn đề nước Đức giữa thế kỷ XIX nói chung. Các nhân tố này có thể được kể đến từ cấp độ cao nhất bên

2 Các nhà nước Nam Đức lúc đầu muốn thiết lập liên minh thuế quan riêng của họ năm 1820, nhưng bất thành năm 1825. Năm 1828, Hesse-Darmstadt quyết định gia nhập Liên minh thuế quan của Phổ, trong khi cả Bavaria lẫn Wuerttemberg đều tìm cách ký kết các hiệp ước tự do thương mại. Năm 1829, Phổ ký một hiệp ước thương mại với Liên minh thuế quan Nam Đức. Ngay sau đó, Liên minh thuế quan của các nước ở miền Trung nước Đức sụp đổ. Liên minh thuế quan của Phổ chính thức hoạt động năm 1834. Hai năm sau, lần lượt Baden, Nassau, và Frankfurt đều gia nhập hiệp ước. Đến năm 1842, đã có 28/39 nước của Liên bang Đức 1815-1866 tham gia vào liên minh.

trong là sự lãnh đạo cũng như sức mạng tổng hợp vượt trội của Vương quốc Phổ trong so sánh với các nhân tố nội bộ còn lại tham gia vào quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX. Chính Vương quốc Phổ đã chủ động sáng tạo và thành lập ra các công cụ trung gian để vừa củng cố vị thế của mình đồng thời vừa lôi kéo các cộng đồng nói tiếng Đức khác đứng về phía mình trong quá trình thống nhất nước Đức 1848-1871. Liên minh thuế quan năm 1834 là một trong số đó và trong thực tế đã đóng một vai trò không hề nhỏ dẫn đến thành công của việc giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX. Tuy nhiên, rất ít người tin rằng quá trình thống nhất nước Đức 1848-1871 có thể thành công nhanh chóng đến như vậy nếu không có sự phục vụ của các cá nhân thiên tài như Otto von Bismarck hay Albrecht von Roon. Tất cả cấu thành ba nhân tố chủ quan dẫn đến thành công của quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX, gồm: Vương quốc Phổ, Liên minh thuế quan, và cá nhân Bismarck.

2.2. Nhân tố khách quan

Quá trình thống nhất nước Đức 1848-1871 được tin là sẽ không thể diễn ra một cách thành công như mong đợi của giới quý tộc phong kiến Phổ, nếu thiếu các yếu tố thuận lợi đến từ bối cảnh quốc tế bên ngoài. Trong các nhân tố đến từ bên ngoài, có hai nhóm xu hướng phát triển chủ yếu đã ảnh hưởng trực tiếp đến các diễn biến cụ thể của quá trình giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX. *Một là* các vấn đề chung mang tính phổ quát cho toàn thể khu vực mà cụ thể ở đây chính là các xu hướng phát triển đang chi phối con đường tiến lên hiện đại của các nước châu Âu đương thời. *Hai là* các mối quan hệ trực tiếp với các cường quốc châu Âu có vai trò và vị trí đặc biệt đối với tương lai cũng như vận mệnh của cộng đồng các cư dân nói tiếng Đức ở Trung Âu nói riêng và toàn thể châu Âu nói chung. Mục này sẽ lần lượt xem xét và phân tích tất cả các nhân tố nêu trên.

Sự phát triển mạnh mẽ của kinh tế các nước trong thời kỳ cách mạng công nghiệp cũng dẫn đến những thay đổi trong cán cân quyền lực của

châu Âu những năm 1850. Kinh tế Vương quốc Phổ tăng trưởng không những tương đối nhanh mà còn bền vững, trong khi sức mạng tổng hợp của Áo ngày càng suy yếu trong so sánh với sự vươn lên như vũ bão của Phổ. Điều này một mặt xuất phát từ nguyên nhân do Áo liên tiếp phải hứng chịu các thất bại cay đắng trong các cuộc chiến tranh với bên ngoài trong một thời gian dài, nhưng mặt khác việc ủng hộ Anh, Pháp, và Thổ Nhĩ Kỳ trong cuộc Chiến tranh Crum 1853-1856 không chỉ đã cắt đứt sự ủng hộ của Nga trong các mối quan hệ quốc tế sau đó mà còn góp phần không nhỏ vào việc đẩy Nga đứng về phía Phổ đang trong thế đi lên. Sự ủng hộ ngày càng công khai của Pháp đối với quá trình thống nhất Ý những năm 1860 cũng phát đi một tín hiệu rằng Louis Napoléon III không sẵn sàng chấp nhận đường biên giới đã được thiết lập bởi Hội nghị Viên năm 1815. Chính tham vọng vô bờ bến này của Napoléon III đã tạo điều kiện cho Phổ có thêm lý do hoàn thành thống nhất đất nước bằng con đường chiến tranh quân sự mà chính nước Pháp là một đối thủ cần vượt qua của quá trình thống nhất nước Đức.

Bối cảnh quốc tế cũng góp phần không nhỏ vào thành công cũng như định hình bản sắc của quá trình thống nhất nước Đức 1848-1871. Nước Nga hứng chịu các hậu quả nghiêm trọng sau thất bại trong cuộc Chiến tranh Crum 1854-1856 và buộc phải tiến hành các cải cách nội bộ những năm 1860 trên phương diện quan hệ xã hội. Tuy nhiên, quá trình công nghiệp hoá của Nga lại lệ thuộc vào các mối quan hệ với thế giới nói tiếng Đức, đặc biệt là với Phổ. Ngược lại, Phổ cũng đã ngầm ngầm ủng hộ Nga bằng cách đứng ngoài cuộc Chiến tranh Crum 1853-1856. Bismarck cũng khuyến khích việc xây dựng và phát triển các mối quan hệ hữu hảo với nước Nga thông qua thoả ước Alvensleben năm 1863 trong việc đàn áp cuộc khởi nghĩa của người Ba Lan.

Cùng lúc đó, nước Anh đang phải vương vướng với các vấn đề thuộc địa của họ trên khắp thế giới và không còn đủ thời gian và năng lượng để quan tâm sâu sắc và can thiệp trực

tiếp vào công việc nội bộ của cộng đồng các cư dân nói tiếng Đức ở Trung Âu. Trong thực tế, người Anh tỏ ra nghi ngờ các ý định thiện chí của Pháp ở Châu Âu lục địa và thừa hiểu rằng đó không phải là một thiên đường còn chỗ trống cho đảo quốc sương mù. Lựa chọn ưu tiên của người Anh chính vì vậy là các lục địa xa xôi hơn ở tận bên kia bờ Đại Tây Dương và đến tận Viễn Đông hơn là Châu Âu lục địa đất chật người đông. Bên cạnh đó, cũng cần phải thừa nhận rằng cộng đồng các cư dân nói tiếng Đức ở Trung Âu đương thời không tỏ ra quá nguy hiểm đối với nước Anh trong các vấn đề lợi ích cốt lõi lẫn nguy cơ tấn công quân sự.

Tuy nhiên, những sai lầm không thể cứu vãn của Louis Napoléon và vòng xoáy ngoại giao đương thời cũng là một phần của bối cảnh quốc tế mà Bismarck có thể tận dụng nhưng không kiểm soát hoàn toàn. Trong cơn bản loạn cả bên trong lẫn bên ngoài, vì các áp lực nội bộ ngày càng gia tăng và thế giới thuộc địa cũng không còn trở nên yên ả và thân thiện với Đế chế thứ hai của nước Pháp như trước, Louis Napoléon cần một giải pháp mang tính tổng thể để giải quyết tình hình và cứu vãn chiếc ghế đang lung lay giữ dội của ông ta. Một cuộc chiến tranh với đối thủ Phổ truyền kiếp đã được lựa chọn để vừa đưa cộng đồng các cư dân nói tiếng Đức ở Trung Âu trở lại với trật tự vốn có dưới sự khống chế của người Pháp vừa lấy uy thế ổn định tình hình bên trong và uy hiếp các thuộc địa khác. Tuy nhiên, nhưng gì diễn ra không chỉ đối ngược với mục tiêu mà Louis Napoléon đề ra, mà còn tạo điều kiện không thể thuận lợi hơn cho quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX cũng như đưa Phổ trở thành một thế lực thực sự của Châu Âu lục địa từ đó cho đến hết Chiến tranh thế giới thứ hai.

Cùng lúc đó, Đế chế cổ nhất châu Âu, nhà Habsburg của Áo, vào thời điểm giữa thế kỷ XIX đang bên bờ vực của sự sụp đổ sau các thất bại liên tiếp trong các cuộc chiến tranh hao người tốn của với bên ngoài cũng như các tổn hại về kinh tế đến mức không thể phục hồi. Trong bối cảnh đó, Vương quốc Ý ở Địa Trung

Hải dần dần được thống nhất lại thành một nhà nước lần đầu tiên kể từ Đế chế La Mã biến mất mặc dù Rôma vẫn nằm trong tay của Giáo hoàng. Người Ý, chính vì thế, cũng có thể gây áp lực đối với người Đức từ phía Nam một ngày sóng gió nào đó. Thực tế này buộc Bismarck phải thay đổi cục diện chính trị Châu Âu trên nền tảng lãnh đạo của Phổ và sự thống nhất của nước Đức càng nhanh chừng nào tốt chừng đó. Trớ trêu thay, mục tiêu này phải được thực hiện bằng một chuỗi của ba cuộc chiến tranh trong vòng chưa đầy một thập kỷ từ lúc Bismarck lên làm Thủ tướng Vương quốc Phổ năm 1862 đến lúc kết thúc Chiến tranh Pháp-Phổ năm 1871. Mặc dù vậy, sự thống nhất của nước Đức năm 1871 cuối cùng cũng dẫn đến một giai đoạn hoà bình và ổn định kéo dài chưa từng có ở Châu Âu lục địa hơn bốn thập kỷ cho đến lúc Chiến tranh thế giới nhất bùng phát.

Tóm lại, trong khi các xu hướng phát triển chung góp phần định hướng con đường tiến lên hiện đại của cộng đồng các cư dân nói tiếng Đức ở Trung Âu giữa thế kỷ XIX là tất yếu đương nhiên đến mức không có phương án thay thế khả dĩ hơn, các mối quan hệ trực tiếp với các cường quốc châu Âu đương thời góp phần quyết định vào việc lựa chọn phương án hành động của Vương quốc Phổ trong quá trình thống nhất nước Đức 1848-1871. Trong khi Đế chế Áo cạnh tranh trực tiếp vai trò lãnh đạo thế giới nói tiếng Đức ngày càng suy yếu và tỏ ra bất lực trong việc đảm đương sứ mệnh giải quyết vấn đề nước Đức theo cách của mình cũng như đáp ứng các nhu cầu phát triển tất yếu của thế giới nói tiếng Đức, Vương quốc Phổ không những đã thành công trong việc nhận được sự ủng hộ của Nga và trung lập thái độ của Anh, mà còn vượt qua nước Pháp cạnh tranh ảnh hưởng trực tiếp bằng một cuộc chiến định mệnh những năm 1870-1871. Tất cả đều góp phần làm nên thành công của quá trình thống nhất nước Đức theo con đường của Phổ giữa thế kỷ XIX.

3. Kết luận

Tóm lại, quá trình thống nhất nước Đức giữa thế kỷ XIX là một hiện tượng vừa phức tạp và

kéo dài vừa liên quan đến nhiều yếu tố cả bên trong lẫn bên ngoài. Tham gia giải quyết vấn đề nước Đức thế kỷ XIX có nhiều nhân tố giai cấp, dân tộc, và quốc tế khác nhau. Tuy nhiên, cuối cùng chỉ có Vương quốc Phổ có khả năng hoàn thành sứ mệnh lịch sử thiêng liêng này. Đó là hệ quả của một loạt các nhân tố cả trực tiếp lẫn gián tiếp, nhưng về cơ bản không thể thiếu vai trò của cá nhân Bismarck và giới lãnh đạo vương triều Phổ, sức mạnh vượt trội của Phổ về kinh tế lẫn quân sự, sự ra đời và hoạt động của Liên minh thuế quan đồng thời với sự suy yếu có tính quy luật tất yếu của Áo và sự bất lực của các cường quốc châu Âu nửa sau thế kỷ XIX.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Blackbourn, David (1997), *The Long Nineteenth Century: A History of Germany, 1780-1918*. Oxford University Press, Oxford.
- [2] Foged, Kristian H. (2017), *History Home Essay: The Unification of Germany 1871*, trong: <http://www.markedbyteachers.com/international-baccalaureate/history/the-importance-of-the-role-of-bismarck-in-the-unification-of-germany-in-1871.html> (truy cập ngày 18 tháng 7 năm 2017).
- [3] Kassner, Kenneth R. (2012), *Coercive Diplomacy: Otto von Bismarck and the Unification of Germany*. U.S. Army War College Carlisle Barracks, Pennsylvania.
- [4] Lerner, Franz (1965), *Wirtschafts- und Sozialgeschichte des Nassauer Raumes 1816-1964*. Herausgegeben von der Nassauischen Sparkasse anlässlich der 125 jährigen Widerkehr des Tages ihrer Gründung am 22. Januar 1840, Wiesbaden.
- [5] Paul, R. (2016), *Deutsche Geschichte von 1806 bis 1871*, trong: <http://www.dhg-westmark.de/Deutsche-Geschichte-1806-1871.pdf> (truy cập ngày 22 tháng 6 năm 2016).
- [6] Riederstetter, J. (1867), *Staat=Almanach fuer das Koenigreich Preussen, als Ergänzung Koeniglichen Preussischen Staats=Kalender auf dem Gebiete der Statistik, der Geographie und der Innern Verwaltung*, Carl Zepmann's Verlag, Berlin.
- [7] Sheehan, James J. (1989), *German History, 1780-1866*. Oxford University Press, Oxford and New York.

STUDYING THE CAUSES OF VICTORY OF THE UNIFICATION OF GERMANY 1848-1871

Nguyen Mau Hung
Hue University

Abstract: *There are various differently subjective and objective reasons for the success of the unification of Germany in the mid-nineteenth century. However, it is all agreed that the Prussian Kingdom played a key and crucial role throughout this long-term and complicated course of history. The superiority of economic and military power as well as suitable development strategies for the era brought Prussia to the leading position of the German speaking world in general and the unification of Germany 1848-1871 in particular. Nevertheless, the appearance and talented skills of Bismarck as well as the weakening of Austria also contributed to the success of the German unification by the Prussian option in the mid-nineteenth century.*

Keywords: *German unification, Prussian Kingdom, German-speaking world, Bismarck, Prussian road.*

Ngày nhận bài: 23/02/2019. Ngày nhận đăng: 27/05/2019.

Liên lạc: Nguyễn Mậu Hùng; e-mail: mauhunghonda@gmail.com